

СТАНОВИЩЕ

на Българската асоциация по водите по националните водни проблеми, прието от Общото събрание на БАВ на 31 януари 2008 г. в гр. София

През последните няколко години бяха положени значителни усилия за подобряване на управлението на водите на страната. В изпълнение на Рамковата директива на ЕС се изградиха Басейновите дирекции, които вече реално функционират. В момента се разработват проекти за планове за управление на речните басейни, които след тяхното публично обсъждане в края на следващата 2009 година трябва да бъдат готови. По програмата ИСПА започна строителство на редица пречиствателни станции. От няколко години функционира и ДКЕВР.

Наред с това ние констатираме, че във водния сектор съществуват и редица проблеми, които чакат своето решение. Според нас такива са:

- Държавните институции не правят достатъчно за разработване на актуална стратегия за използване на водите на страната, основана на водостопанските баланси на речните ни басейни с отчитане на перспективите за развитие на водоползването за различни цели и на очакваните климатични изменения с прогноза за засушаване и съществено изменение на сезонното разпределение на оттока през следващите 20-30 години;
- Не се прави необходимото и по въпроса за управление на наводненията, въпреки предупрежденията на компетентните научни институции. Като се има предвид, че наводненията с катастрофален характер станаха ежегодно явление у нас, това бездействие не бива да продължава;
- Водният сектор няма единно управление, както и достатъчно качествени закони и подзаконови нормативни актове;
- Законово не са решени въпросите, свързани със собствеността и управлението на водните системи и съоръжения;
- Законово не са регламентирани правата и задълженията на публичните власти, водните оператори, водоползвателите и неправителствените браншови организации;
- Загубите на вода от водоснабдителните системи не се намаляват, въпреки че са достигнали много високи стойности;
- Броят на населените места, в това число и големи градове със сезонни или целогодишни режими на водоползване, е значителен;
- Качеството на питейните води в някои населени места не всякога отговаря на Наредба № 9 / 2001 г. по отношение на показателите мътност, манган, нитрати, арсен, пестициди и други замърсители;
- Ниска е степента на канализираност на населените места и пречистването на отпадъчните води от тях;

- Части от съществуващите водоснабдителни и канализационни системи се намират в капитала на приватизирани предприятия, което създава трудности при тяхната експлоатация;
- Финансовите средства за рехабилитация на съществуващите и строителство на нови ВиК обекти са все още недостатъчни;
- Техническото състояние на ВиК системите и съоръженията е незадоволително;
- В редица случаи, проектите за нови и модернизация на съществуващи пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води се приемат административно, без разглеждането им в Експертни техникоикономически съвети, или от съвети, в които няма експерти по обсъжданите въпроси. Грубо се нарушават наредбите за проектиране на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води и Наредба № 4/2001 г. за обхвата и съдържането на инвестиционните проекти;
- Част от утвърдените проекти за пречиствателни станции за питейни води не са съобразени с реалните качества на суровата вода и не отговарят на Наредба № 2/2005 г., което води до съмнителен пречиствателен ефект, до неразумно увеличаване на инвестиционните и експлоатационни разходи и до необосновано увеличаване на цената на пречистената вода;
- Използването на българските експерти за решаването на водните проблеми е съвсем недостатъчно;
- Недостатъчни са грижите по обучаването и квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри, което не удовлетворява изискванията на ДКЕВР, залегнали в “Наредба за дългосрочните нива, условията и реда за формиране на годишните целеви нива на показателите за качество на ВиК услуги”, ДВ бр.32, от 18.04.2006, Глава трета, чл. 15, т.8, както и “Указания” за прилагане на наредбата, Глава II, чл. 13.

В края на 2006 г. Министерството на регионалното развитие и благоустройството подготви Проектозакон за водоснабдяването и канализацията, по който Асоциацията има становище, че в този си вид е непригоден за сектора. В момента се анонсира, че Проектът за нов Закон за ВиК е готов, но в БАВ все още не е получен за становище.

След закриването на Стопанската дирекция “Водоснабдяване и канализация” положението в сектора непрекъснато се влошава. Оттогава досега се образуваха над 50 регионални, общински и смесени държавно-общински фирми, които за мащабите на страната са прекалено много. Съществува сериозен натиск от много общини в страната процесът на раздробяване на сектора и на образуване на нови, малки и неефективни общински ВиК дружества да продължи.

Като има предвид историческия опит и сегашното състояние на водния сектор в България и редовното членство в Европейския съюз, Българската асоциация по водите счита, че за бъдещото негово развитие в новите условия са абсолютно необходими два закона:

- Нов закон за управление на водите;

- Закон за водоснабдяването и канализацията.

Двата закона трябва да регламентират много точно и категорично няколко основни въпроси, като:

➤ **Закон за управление на водите:**

Законът да реши въпросите на интегрираното управление и устойчивото използване на водите с общонационално значение – опазването чистотата на водите и водните екосистеми в съответствие с Европейската рамкова директива за водите, собствеността на водите, използването на водите и водните обекти, обезпечаване на водностопанските баланси на басейново и общонационално ниво, участието на неправителствените браншови организации и обществеността в управлението на водите и т.н.

➤ **Закон за водоснабдяването и канализацията:**

- Публичната собственост върху водоснабдителните и канализационните системи и съоръжения, с точно дефиниране на държавните и общинските части от тях;
- Моделите за управление на ВиК системите, така че броят на водните оператори да бъде оптимален;
- Правата и задълженията на публичните власти, водните оператори, водоползвателите и браншовите неправителствени организации;
- Въвеждане на европейската и широко разпространена в света практика на непрекъснато и задължително обучение и квалификация на ВиК операторите, с оглед придобиване на лиценз за работа в системата.
- Източниците за финансиране на инвестиционни проекти;
- Учредяване на Изпълнителна агенция по ВиК;
- Учредяване на Национален фонд ВиК;
- Учредяване на Национален център ВиК

Поради своята социална значимост, проектозаконът трябва да бъде подложен на широко публично обсъждане на регионално и централно ниво.

Във връзка с някои установени от БАВ неудачи при проектирането на пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, нашите предложения към държавните и общински органи, отговорни за сектор ВиК, са:

1. МРРБ и общините да сформират експертна работна група от доказани специалисти по пречистване на питейни води, които да преразгледат проектите на утвърдени, както и такива вече в строеж пречиствателни станции за питейни води. Ефектът от една такава мярка ще се изрази в икономия на десетки милиони лева.
2. Строителството на нови пречиствателни станции за питейни води следва да започва само след положителна оценка на експертната работна група.
3. МРРБ и кметовете на общини да издадат съответните заповеди, задължаващи действащите към тях експертни технически съвети да

разглеждат проекти за пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, само ако са придружени с рецензии или становища от БАВ или катедра „Водоснабдяване, канализация и пречистване на водите” към Хидротехническият факултет на УАСГ.

4. МРРБ и кметовете на общини да издадат съответни заповеди, задължаващи участие на специалисти към действащите експертни технически съвети с доказана професионална квалификация и опит в проектирането на ВиК обекти и съоръжения.
5. Считаме за целесъобразно, инвестиционните проекти за нови и модернизация на съществуващи пречиствателни станции, както и на други ВиК обекти с инвестиция над 1 млн. евро, предварително да се разглеждат от експертните съвети на БАВ за качествена оценка, след което да се приемат от съответните министерства и общини. Резултатът от тази мярка ще се измерва с десетки или стотици милиони евро.

Общото събрание на БАВ изразява готовността на Асоциацията да участва най-активно в дискусиите до приемането на двата закона от Народното събрание, както и да съдейства с компетенция и опит за решаването на всички повдигнати по-горе водни проблеми на страната.

София, 31 януари 2008 г.